

Hartelijk dank dat wij als Caring Farmers onze mening mogen geven over de Kaderrichtlijn Water van de Europese Commissie.

Caring Farmers is een collectief van boeren die werken aan een landbouwsysteem dat gezond is voor bodem, water, natuur, klimaat en samenleving. Vanuit die praktijkervaring zien wij de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) niet als een bedreiging voor de landbouw, maar als een noodzakelijke en waardevolle koerswijzer voor een toekomstbestendige voedselproductie.

Dit Rondetafelgesprek is het gevolg van een verzoek voor herziening van het doelbereik van de KRW door de mijnbouw. De mijnbouw heeft geen zin hoge kosten. Dat zien we geïllustreerd in een vergunningsaanvraag voor een lithiumfabriek in Duitsland. Deze vergunning zal, bij instandhouden van de KRW, alleen worden toegewezen onder voorwaarde dat dure installaties voorkomen dat gevaarlijke stoffen worden geloosd in de rivier (die naar Nederland stroomt). Wij zien hierin extra reden om de KRW te handhaven, en niet de industrie maar de natuur te beschermen.

Schoon en voldoende water is in Nederland Waterland geen vanzelfsprekendheid meer. Nederland behoort tot de landen met het vuilste water van Europa. Net zoals we bij de grootste stikstofuitstoters behoren, we zeer laag scoren op biologische landbouw en zeer hoog op bestrijdingsmiddelengebruik. Al deze zaken hangen met elkaar samen, en zorgen ervoor dat we straks niet enkel een stikstofsot hebben, maar ook een waterslot.

De basis

Water vormt de basis van landbouw. Zonder schoon grond- en oppervlaktewater zijn gezonde gewassen, gezonde dieren en een gezonde voedselketen onmogelijk. De huidige staat van veel Nederlandse wateren laat echter zien dat het watersysteem structureel onder druk staat door nutriëntenverliezen, bestrijdingsmiddelen, verdroging en een gebrek aan natuurlijk herstelvermogen. Het niet halen van de KRW-doelen is daarmee niet alleen een milieuprobleem, maar ook een landbouwprobleem.

De landbouw heeft belang bij schoon water

Boeren worden vaak neergezet als partij die moet inleveren om de KRW-doelen te halen. Wij zien dat anders. Veel boeren ervaren dagelijks de gevolgen van een verstoord watersysteem: droogte, piekbuien, verzilting, bodemdegradatie en afnemende waterkwaliteit. Deze ontwikkelingen maken bedrijven kwetsbaar en verhogen de kosten.

Een simpel voorbeeld: de KRW vraagt landen om te zorgen dat grondwater in een goede kwantitatieve toestand verkeert en dat de toestand niet verder achteruit gaat. Grondwater

mag dus niet sneller worden opgebruikt dan het wordt aangevuld. De landbouw heeft hierbij een rechtstreeks belang: een goede grondwaterstand voorkomt verdroging van bodem en gewassen en maakt dat het mogelijk blijft om incidenteel grondwater te onttrekken voor beregening. Grootschalige vervuiling van oppervlaktewater met chemische bestrijdingsmiddelen kan boeren flink in de problemen brengen. Zo zijn er [voorbeelden](#) van boeren waar de NVWA een boete wilde opleggen vanwege het aantreffen van (in die teelt verboden) middelen die later afkomstig bleken uit vervuild sproeiwater. Voor biologische boeren zijn de gevolgen nog groter. Vervuild sproeiwater kan volgens SKAL aanvullend onderzoek nodig maken: *“Dit leidt tot extra kosten voor het bedrijf. De afzet van het fruit kan tot problemen leiden, een handelaar of retailer kan besluiten het product niet te accepteren vanwege de residuen. Op termijn kunnen wij niet uitsluiten dat bij voortduren van de contaminatie het perceel als ongeschikt wordt geacht voor biologische productie.”*

Investeren in waterkwaliteit en waterberging betekent investeren in de weerbaarheid van landbouwbedrijven en dus investeren in voedselzekerheid. Een levende bodem met voldoende organische stof houdt meer water vast, vermindert uitspoeling van nutriënten, maakt teelten weerbaarder en verhoogt de opbrengststabiliteit. Agrarische bedrijven die werken met extensievere beweiding, kruidenrijk grasland, agroforestry en kringlooplandbouw laten zien dat landbouwproductie en waterkwaliteit hand in hand kunnen gaan.

Van symptoombestrijding naar systeemverandering

De KRW-opgave kan niet worden opgelost met uitsluitend technische maatregelen aan het einde van het systeem. Het is noodzakelijk om de oorzaken van waterverontreiniging aan te pakken.

Dat vraagt om:

- vermindering van nutriëntenoverschotten;
- een sterke reductie van milieu/water verontreiniging door chemische bestrijdingsmiddelen en een verbod op stoffen die in het milieu en ons water accumuleren zoals de PFAS-pesticiden;
- herstel van bodemkwaliteit;
- herstel van natuurlijke water- en landschapsstructuren;
- stimulering van grondgebonden en circulaire bedrijfsmodellen.

Boeren kunnen deze omslag maken, maar alleen wanneer beleid, markt en financiering dezelfde richting op bewegen. Het huidige systeem beloont nog te vaak maximale productie in plaats van maatschappelijke prestaties op het gebied van water, biodiversiteit en klimaat.

Geef boeren duidelijkheid en perspectief

Caring Farmers pleit voor consistent beleid dat boeren langdurige zekerheid biedt. De voortdurende discussie over uitstel, uitzonderingen en juridische procedures rond milieudoelen creëert onzekerheid en belemmert investeringen.

Wij willen het ministerie daarom vragen om door te pakken met een natuurinclusieve landbouw en bijbehorend gezonder dieet en samen te werken met het ministerie van LNVN.

De oplossingen die nodig zijn om ons water schoner te maken, zijn namelijk dezelfde oplossingen als voor natuurherstel, gezonde lucht, gezonde bodems en minder klimaatimpact. Ook boeren willen graag schoon water. Zij hebben hulp, duidelijkheid en richting nodig. Zij vragen aan u dat u rechtlijnig beleid uitzet, waarbij niet de belangen van de agro-industrie voorop staan, maar de gezondheid van mens, dier, natuur en boer.

Wij roepen de overheid op om concreet deze acties te ondernemen:

- Hou vast aan de KRW-doelen en pas ze niet aan.
- Steun boeren financieel bij de omslag naar watervriendelijke bedrijfsvoering.
- Voer beloningen structureel in voor ecosysteemdiensten, waaronder waterkwaliteit en het aanleggen van landschapselementen en bomen
- Versterk regionale samenwerking tussen boeren, waterschappen, provincies en drinkwaterbedrijven
- Zorg dat alle (ook de al toegelaten) bestrijdingsmiddelen worden beoordeeld op afspoeling en drainage (dat gebeurt nu nog niet door het Ctgb)
- Steun boeren in kwetsbare (KRW-beschermde) gebieden zoals grondwaterbeschermingsgebieden. Help hen bij de omschakeling naar zongif / biologisch. Op grond van artikel 12 van de Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden moet in de KRW-beschermde gebieden het gebruik van pesticiden geminimaliseerd worden. We willen rechtszaken tegen boeren voorkomen dus steun deze boeren in omschakelen.

Wat willen we u meegeven?

- **Dierenwelzijn** is de sleutel, bekijk het beleid dan ook integraal: Verplichte weidegang, verdubbeling aan ruimte in de stal voor kippen en varkens, breng de veestapel snel weer in balans met de grond (grondgebonden). Dit vermindert nitraat-uitspoeling.
- Minder dieren betekent gelijk dat dure technieken zoals mestvergisters en renure niet meer financieel aantrekkelijk zijn zonder subsidie: goede mest hoort op het land. Ondersteun melkveehouders met programma's als Topmest.
- Stimuleer de omslag van kunstmest naar klavers.
- Meer bomen, heggen, hagen en bloemen! Ga aan de slag met 10% groenblauwe dooradering en beloon boeren. De regels rondom agroforestry, ecoregeling en bomen zijn nu onmogelijk. Schep helderheid en stimuleer bomen en landschapselementen op alle mogelijke manieren.

CASUS

Voorkom kwesties zoals bij deze biologische boer in Overijssel

Boer Jan Broenink heeft een gemengd biologisch bedrijf en zit naast een natuurgebied. Hij teelt het voer zelf en zijn dieren helpen met beheren van het natuurgebied. Om de verdroging van dit hoogveen natuurgebied tegen te gaan, heeft een Bestuurlijk Commissie van de Provincie besloten de waterhuishouding in het gebied ingrijpend aan te passen,

zodat het water wordt vastgehouden. Door deze aanpassing, loopt het spoel-bassin-water van een nabij gelegen lelieteler door het lager gelegen gebied van boer Jan. Hierdoor dreigt Jan zijn biologische status te verliezen. Jan doet vele pogingen met belangenbehartigers zoals Natuur & Milieu Overijssel, om hier iets in te ondernemen maar nog met weinig succes.

Kortom: voorkom dat bedrijven met hoge risico's op vervuild water mogen produceren nabij biologische bedrijven en natuurgebieden.

Niets doen is duurder

Vraag u af wat er nou echt belangrijk is: schoon water en gezond voedsel of de aandeelhouders van de Van Drie groep, Bayer en de mijnbouwbedrijven?

Nederland, maar vooral ook boeren hebben behoefte aan visie en draagkracht en we willen [allemaal](#) een gezondere samenleving. Een transitie naar een duurzaam voedselsysteem en duurzame landbouw is een slimme investering die zich terugverdient in meer welvaart, meer gezondheid en meer euro's door de vele miljarden aan vermeden milieukosten. Hoe langer we hiermee wachten, hoe moeilijker het wordt.